

Б.М. Шиян

І.О. Омеляненко

Теорія і методика фізичного виховання школярів

У двох частинах

Частина 2

*Затверджено Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
як підручник для студентів вищих навчальних закладів
фізичного виховання і спорту*

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 371.32:371.72(075.8)
ББК 75.1я73
Ш 65

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
олімпійського і професійного спорту Вінницького державного
педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Куц О.С.

доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики фізичного
виховання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,

Мицкан Б.М.

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,
проректор з наукової роботи, завідувач кафедри теорії і методики
фізичного виховання Волинського національного університету імені Лесі Українки

Цьось А.В.

*Затверджено Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
як підручник для студентів вищих навчальних закладів
фізичного виховання і спорту
(лист № 1/11-12496 від 27.12.11)*

Шиян Б.М.

Ш 65

Теорія і методика фізичного виховання школярів : навч.
посіб. : в 2 ч. Ч. 2 / Б.М. Шиян, І.О. Омеляненко. — Тернопіль :
Навчальна книга — Богдан, 2012. — 304 с.

ISBN 978-966-10-2716-8

У підручнику викладено основні поняття теорії і методики
фізичного виховання, його мету і завдання, засоби, принципи
і методи, загальні основи навчання та методичку вдосконалення
фізичних якостей.

На основі вивчення сучасного стану фізичного виховання
у школі розглянуто шляхи формування національної системи
фізичного виховання школярів, виходу на новий рівень їхньої
фізкультурної освіти.

УДК 371.32:371.72(075.8)
ББК 75.1я73

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-2716-8

© Шиян Б.М., Омеляненко І.О., 2012
© Навчальна книга — Богдан, 2012

А найкращі з-поміж людей нехай будуть учителями.

Я.А. Коменський

Учителі, яким діти зобов'язані вихованням, поважніші, ніж батьки, яким діти зобов'язані лише народженням: одні дарують нам тільки життя, а інші добре життя.

Аристотель

Сократа вихваляли за те, що, маючи можливість займатися громадською посадою і бути корисним своїй батьківщині, він вважав за краще служити вихованню юнацтва, заявляючи, що більш корисний державі той, хто зробить багатьох здатними управляти державою, ніж той, хто управляє нею сам.

Я.А. Коменський

Учитель для школи — це те ж саме, що сонце для всесвіту. Він джерело тієї сили, яка надає руху всій машині. Остання заіржавіє у мертвому заціпенінні, якщо він не зуміє вдихнути в неї життя і рух.

А. Дістервег

Вчитель — це перший, а потім і головний світоч в інтелектуальному житті школяра; він пробуджує в дитини жаду знань, повагу до науки, культури, освіти.

В. Сухомлинський

Добрий лише той учитель, у якому ще не вмер учень.

Б. Тойшибеков

Хто осягає нове, плекаючи старе, той може бути вчителем.

Конфуцій

Педагоги не можуть успішно когось навчати, якщо в цей же час ретельно не вчаться самі.

А. Аншероні

Довго сам учись, коли хочеш навчати інших.

Г. Сковорода

Учитель, який знає мало — хмара без дощу, лампа без світла, джерело без води, тіло без душі.

Я.А. Коменський

Щоб перетравити знання, потрібно поглинати їх із апетитом.

А. Франс

Для вченої й освіченої людини жити — значить мислити.

Цицерон

Крапля довбає камінь не силою, а частим падінням, так людина стає вченою не силою, а частим читанням.

Овідій

Якщо вчитель не знає духовної і фізичної природи людини, не знає законів її природного розвитку, як може він навчати, викладати і виховувати відповідно до природи?

А. Дістервег

Учитель готується до хорошого уроку все життя... Такою духовна і філософська основа нашого фаху і технологія нашої праці.

В. Сухомлинський

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	9
I. УРОК ЯК ОСНОВНА ФОРМА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	11
1. Характерні риси, зміст і побудова уроку фізичної культури	15
1.1. Риси уроку.....	15
1.2. Зміст уроку	17
1.3. Структура уроку	19
2. Визначення завдань уроку	23
2.1. Оздоровчі завдання.....	24
2.2. Освітні завдання	27
2.3. Виховні завдання	29
2.4. Формулювання завдань уроку	34
2.5. Донесення завдань уроку до свідомості учнів.....	38
3. Організація діяльності учнів на уроці	40
4. Підготовка до уроку.....	48
5. Проведення уроку	52
5.1. Підготовча частина уроку	52
5.2. Основна частина уроку	56
5.3. Заклучна частина уроку	61
6. Дозування навантаження	63
6.1. Поняття “фізичне навантаження” та прийоми його регулювання	64
6.2. Щільність уроку як умова досягнення необхідного навантаження	67
7. Оцінка діяльності учнів на уроках	72
7.1. Загальна характеристика оцінки досягнень учнів на уроках фізичної культури.....	73
7.2. Характеристика видів діяльності учнів, які оцінює вчитель	77
7.3. Державна підсумкова атестація з фізичної культури та причини неуспішності учнів	81
8. Різновиди шкільних уроків фізичної культури	84
8.1. Класифікація уроків за характером їх змісту	84

8.2. Різновиди уроків залежно від переважного розв'язання завдань.....	88
9. Деякі особливості змісту і методики проведення уроків з дітьми різного віку та стану здоров'я.....	92
9.1. Методика фізичного виховання школярів на початковому етапі.....	92
9.2. Методика фізичного виховання школярів на освітньому етапі.....	95
9.3. Методика фізичного виховання школярів на етапі спеціальної спрямованості.....	96
9.4. Фізичне виховання школярів із різним станом здоров'я.....	100
9.5. Фізичне виховання школярів в умовах інклюзивного навчання.....	101
10. Вимоги до сучасного уроку фізичної культури.....	105
11. Педагогічна оцінка (аналіз) уроку фізичної культури як спосіб підвищення його ефективності.....	110
II. ПОЗАУРОЧНІ ФОРМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	123
1. Форми фізичного виховання протягом навчального дня.....	126
1.1. Гімнастика перед заняттями.....	126
1.2. Фізкультурні хвилинки і фізкультурні паузи.....	127
1.3. Години здоров'я.....	130
1.4. Спортивна година в групах продовженого дня.....	133
2. Позакласні заняття фізичними вправами.....	136
2.1. Некласифікаційні змагання школярів.....	136
2.2. Змагання за шкільною програмою.....	138
2.3. Дні здоров'я.....	142
2.4. Організація і проведення Олімпійського тижня.....	147
2.5. Квест як спосіб активного відпочинку.....	151
2.6. Фізкультурно-художні свята та спортивно-художні вечори.....	153
3. Фізичне виховання учнів поза школою.....	158
3.1. Фізичне виховання школярів в ДЮСШ.....	158
3.2. Фізичне виховання у спортивно-оздоровчих клубах.....	161
3.3. Самостійні заняття фізичними вправами (виконання домашніх завдань, ранкова гімнастика, індивідуальні тренування).....	164

3.4. Організація фізичного виховання у літніх таборах відпочинку дітей	174
3.5. Роль сім'ї у фізичному вихованні дітей	178
3.6. Державні установи та дитячі громадські організації у фізичному вихованні школярів	182
III. ПЛАНУВАННЯ І КОНТРОЛЬ РОБОТИ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ.....	191
1. Технологія планування та його функції.....	192
1.1. Функції планування та вимоги до нього	193
1.2. Технологія планування.....	194
1.3. Підготовка до планування	197
2. Документи планування.....	200
2.1. Державні документи планування	200
2.2. Документи планування, які складає вчитель.....	204
2.2.1. План-графік розподілу варіативних модулів	204
2.2.2. Річний графік навчально-виховної роботи	206
2.2.3. Робочий план	211
2.2.4. Конспект уроку	212
3. Контроль у процесі фізичного виховання	219
3.1. Лікарський контроль	219
3.2. Педагогічний контроль	221
3.3. Медико-педагогічний контроль	223
3.4. Фізкультурний самоконтроль	224
3.5. Часові параметри контролю	226
IV. ПІДГОТОВКА УЧНІВ ДО САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ.....	231
1. Виховання інтересу до занять.....	233
2. Озброєння школярів знаннями, формування переконань.....	237
3. Вироблення умінь і навичок працювати самостійно	242
4. Залучення учнів до самостійних занять.....	247
V. УЧИТЕЛЬ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ — ОРГАНІЗАТОР РОЗУМНОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ	253
1. Учитель і учні як суб'єкти процесу фізичного виховання	254
2. Педагогічні функції, компетенції та техніка вчителя	260
2.1. Педагогічні функції вчителя.....	260

2.2. Педагогічні уміння, компетенції та компетентність вчителя.....	263
2.3. Педагогічна майстерність та педагогічна техніка вчителя.....	269
3. Створення матеріальної бази та профілактика травматизму у школі	274
4. Фізичне виховання школярів у природних умовах.....	280
5. Просвітницька діяльність у системі фізичного виховання школярів	284
6. Підготовка фізкультурного активу	287
7. Роль педагогічного колективу у розв'язанні завдань фізичного виховання учнів	290
8. Деякі особливості роботи вчителя сільської школи	293
9. Розвиток творчих здібностей школярів у процесі фізичного виховання.....	297
ПІСЛЯМОВА.....	301

ПЕРЕДМОВА

Національна система фізичного виховання забезпечує розв'язання найблагороднішого завдання — збереження та покращення здоров'я підростаючого покоління всіма, хто працює в освіті.

Вивчення та переоцінка надбань української національної культури загалом і фізичної культури зокрема вносить свої корективи у перспективи її розвитку. Спадщина українських мислителів Г. Сковороди, П. Франка, Д. Донцова визначає пріоритети національного фізичного виховання, а практичні надбання діяльності Пласту, народні звичаї, обряди, забави впливають на формування його змісту. Призабуті національні особливості виховання молоді поволі відтворюються, а загублені традиції формування особистості відраджуються.

Дослідження системи освіти демократичних держав показали, що до головних засад їхньої освітньої політики належить спрямованість навчання і виховання на індивідуальний розвиток особистості, задоволення її потреб та інтересів, зміцнення фізичного і морального здоров'я. Ця засада стосується всіх учасників освітньої діяльності, учнів, їхніх батьків, учителів. Вони мають право на вибір закладів освіти, змісту, форм і методів навчання.

Важливу роль у процесі формування системи фізичного виховання в Україні відіграє поступова інтеграція нашої країни у Європейське освітнє співтовариство з характерною для нього системою цінностей та вимог. Гуманістична спрямованість європейської освіти, де індивідуальні задатки, здібності, інтереси та потреби людини визначають мету, зміст, методи та форми її навчання і виховання, набуває помітних обрисів і в освіті нашої країни зі стійкими перспективами їхнього розширення. Свідченням тому є, наприклад, варіативність нової навчальної програми для школярів та вдосконалення системи оцінювання навчальних досягнень учнів через нарахування «бонусних» балів та врахування виконання учнями навчальних завдань на уроці фізичної культури.

Політичні та економічні зміни в нашій країні, еволюція України та подальший розвиток її суспільства висувають нові вимоги до освіти загалом і фізичного виховання школярів зокрема. Педагогічна наука та досвід провідних фахівців у галузі фізичного виховання пропонують шляхи розв'язання особливих для України проблем сьогодення, а також тих, що є глобальними для європейської фізкультурної спільноти, і таких, які є за давними і потребують інших підходів у їхньому вирішенні. Соціальні замовлення на зміни у фі-

зичній культурі сучасного українця знаходять своє відображення у законах, державних постановах, наказах, інструкціях. Їхня реалізація відбувається через творчі підходи до педагогічної діяльності вчителів фізичної культури: використання нетрадиційних засобів фізичного виховання, розробку інноваційних методик, визначення педагогічних умов навчання і виховання школярів та інше.

Таким чином, об'єктивні обставини подальшого становлення системи фізичного виховання України вимагають ознайомлення майбутніх фахівців зі змінами у стратегічних напрямках її розвитку, вивчення провідного новітнього досвіду, який постійно удосконалюється, що сприятиме формуванню якісних компетенцій вчителів фізичного виховання. З огляду на це, зміст підручника «Теорія і методика фізичного виховання школярів» (2001) потребував доповнення та оновлення, що і спробували зробити автори, не претендуючи на беззаперечні методичні шаблони, готові педагогічні рішення, а сподіваючись на активізацію креативності, заохочення ініціативи студентів та вчителів.

Пропонуючи доповнене перевидання підручника викладачам ВЗО, вчителям шкіл і студентам педагогічних навчальних закладів, його автори вірять, що він допоможе читачам зорієнтуватися у перспективах та сучасних методичних підходах щодо фізичного виховання школярів і, відповідно, сформувати власну систему професійної діяльності з урахуванням її реальних умов.

Водночас автори із вдячністю приймуть зауваження і поради щодо змісту підручника і шляхів його подальшого удосконалення.

2.5. Квест як спосіб активного відпочинку

Окремі форми позакласної роботи школярів поступово втрачають свою актуальність, а їхнє місце посідають нові, серед яких особливою популярністю у школярів користуються квести.

Квест у **перекладі** з англійської означає «пошук пригод». **Квест** — **спортивно-розважальна гра**, яка, зазвичай, має командний характер. Її сутність полягає в подоланні дистанції з певною кількістю пунктів, розташування яких потрібно розгадати за допомогою підказок, та послідовному виконанні різних завдань на місцях прибуття у пункти.

Зазвичай квест має тематичний характер, а його проведення під назвами «Стежинами здоров'я», «Євроквест», «Велоквест», «Стрім-Квест», «Маккабі TRAVEL», «...По вулицях ходила...» та ін. приурочують конкретній календарній даті, події шкільного, місцевого, державного масштабу (Дню учителя, Дню українського козацтва, Дню працівників фізичної культури і спорту, Дню міста тощо).

Квести проводяться з **метою** пропаганди здорового способу життя серед учнівської молоді, активізації пізнавальної діяльності та розширення світогляду школярів, оволодіння практичними навичками орієнтування на місцевості, виховання активної життєвої позиції.

Квест — багатогранна гра, що сприяє розвитку інтелектуальних здібностей гравців (розв'язання завдань); удосконаленню фізичних кондицій (пошук пунктів та пересування до них обумовленим способом); вихованню дисциплінованості (дотримання внутрішньокомандної субординації), сміливості; прояву фантазії, творчості, спритності, духу здорового суперництва, акторських здібностей, вмінь орієнтуватися на місцевості, ерудиції, логіки, умінь працювати в команді. Квест — це спосіб активного відпочинку, можливість познайомитись із цікавими людьми, побачити свою школу (місто) через призму гри в іншому ракурсі.

Проведенню гри передують складання **положення** про змагання. Підготовка **програми квесту** є кропіткою, відповідальною роботою з продумуванням до дрібниць усіх ситуацій, що можуть виникнути в процесі гри, та розробкою на цій основі правил змагань з визначенням способів пересування, переліку обмежувальних і заборонених дій та умов нарахування очок, бонусних балів, штрафних очок. Також організаторами змагань визначається маршрут пересування учасників гри, втім найчастіше він має довільний характер, та кількість пунктів (баз, об'єктів, етапів), яких мають дістатися гравці для виконання завдання. Їхня оптимальна кількість може коливатися в

межах від 5 до 10 одиниць і залежить від масштабів гри, її завдань, запланованої тривалості (1-4 години), кількості команд та учасників у кожній з них. Креативного підходу до розробки програми квесту вимагає шифрування різними способами (фото, ребус, логічна загадка, опис, шифрограма) об'єктів прибуття команд та визначення змісту завдань. Завдання, що виконуються учасниками гри на базах, можуть мати творчий, спортивний, розважальний та інтелектуальний характер. Квести можуть містити приховані завдання, умови яких стануть відомі після виконання інших (відкритих) завдань.

Програма змагань може містити: біг (їзда на велосипеді чи інші способи пересування), орієнтування на місцевості, фотопостановку, завдання на кмітливість, фізичну підготовку, школу (прості завдання із шкільного курсу математики, географії, біології, тощо), завдання на спостережливість, пошук людини, предмета тощо.

Умови визначення переможця квесту можуть бути різними: за сумою набраних командою балів в межах контрольного часу; за найкоротшим часом подолання маршруту за умови правильно виконаних завдань та інші.

Контрольні запитання

1. У чому полягає сутність спортивно-розважальної гри «Квест»?
2. З якою метою проводяться квести?
3. Яке значення квесту у формуванні особистості?
4. Як організатори квесту можуть проявити свою креативність під час його розробки?

Завдання для самостійної роботи

1. Визначте зміст завдань для їх виконання школярами на місцях прибуття у пункти під час проведення квесту.
2. Розробіть декілька способів шифрування об'єктів прибуття команд для виконання завдань.
3. Підготуйте сценарій внутрішньошкільного квесту з системою визначення переможця.
4. Ознайомтесь у літературних, інтернет джерелах із досвідом проведення квестів.

зошиті з фізичної культури «У країні Фізкультури», виявився ефективним. У ньому пропонувались завдання такого змісту: придумати вправи ранкової або пальчикової гімнастики; обрати види спорту для казкових героїв; закінчити сюжет оповідання, придумати сюжет казки чи рухову загадку з наступною їх демонстрацією рухами на уроці; розгадати кросворд на спортивну тематику; запропонувати правила безпеки в спортивному залі, на спортивному майданчику; намалювати спортивний куток своєї мрії; уявити Олімпіаду в країні казок; придумати неіснуючий вид спорту; запропонувати вправи ЗРВ з предметами, які оточують учня вдома; запропонувати правила гри, зображеної на ілюстрації; перетілитись у казкового героя і виконати ранкову гімнастику.

Використана література

1. Дубогай О. Інтеграція пізнавальної і рухової діяльності молодших школярів / О. Дубогай // Початкова освіта. — 2003. — № 29-30. — С. 13–23.
2. Иванова Г. К. Формирование творческих способностей школьников на уроках физической культуры : [Электронный ресурс] : Дис. канд. пед. наук : 13.00.04. — М. : РГБ, 2003 (Из фондов Российской Государственной библиотеки).
3. Мартиненко О. В. Танцювально-ритмічний комплекс як засіб розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку / О. В. Мартиненко // Оптимізація процесу фізичного виховання в системі освіти : Матер. Всеукр. наук. конф. — К. — Тернопіль, 1997. — С. 41–44
4. Ротерс Т. Т. Формування духовної культури майбутніх вчителів фізичного виховання засобами музично-ритмічних занять / Т. Т. Ротерс // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : Зб. наук. пр. за ред. Єрмакова С. С. — Харків–Донецьк : ХДАДМ (ХХПІ), 2005. — № 10. — С. 58–60.
5. Середа І.О. Розвиток творчих здібностей учнів молодшого шкільного віку в процесі фізичного виховання: Дис. канд. пед. наук : 13.00.07 / Середа Ірина Олександрівна. — Тернопіль, 2011. — 162 с.

ПІСЛЯМОВА

Праця вчителя фізичної культури складається з багатьох компонентів. Щоб усі вони утворили єдину систему фізичного виховання школярів, учителеві необхідно багато знати, вміти і, що особливо важливо, постійно підвищувати свій творчий потенціал, не відставати від вимог часу, прогресу, науки, запитів своїх учнів. Учитель все життя повинен сам учитися, безперервно поповнювати власні знання, пам'ятаючи, що педагог доти залишається вчителем, доки продовжує самоосвіту.

Як відбувається процес творчого пошуку?

Учитель раптом усвідомлює: те, що здавалось безперечним, сьогодні вже недостатньо ефективно, мало придатне. Причиною для роздумів про результати своєї праці найчастіше є діти, їхнє ставлення до навчання, знання, вміння. І тоді починається пошук. Що я роблю не так? Що із загальноприйнятого повинно бути вдосконалене? Що треба відкинути і чим замінити?

Нові думки та ідеї відкриваються тільки тому, хто постійно думає над проблемами, що постають, шукає необхідні матеріали, уважно спостерігає за роботою колег, аналізує поведінку учнів, читає літературу, стежить за публікаціями у періодиці. Коли ми в пошуку, то і читання стає іншим. У відомих книжках виявляється те, чого раніше не зауважували.

Організувати **самостійну роботу** з підвищення власного професійного рівня майбутній педагог має навчитися у студентські роки. У будь-якому випадку ця робота повинна мати конкретну мету, чіткий план і терміни реалізації, форму кінцевого результату, постійне робоче місце.

Метою самостійної роботи вчителя може бути вивчення ефективності засобів фізичного виховання, методів організації навчальної діяльності, прийомів навчання і регулювання навантаження, форм фізичного виховання учнів різних класів, методів просвітницької роботи тощо.

Результат творчої роботи — впровадження нових форм фізичного виховання у школі; використання вчителем нових методів діяльності; написання рефератів і методичних розробок для батьків, вчителів початкових класів і класних керівників; підготовка доповідей і виступів на методичних нарадах, засіданнях педрад; підготовка наочних посібників тощо.

Постійне **робоче місце** доцільно обладнати в методичному кабінеті школи, де зосередити підшивки газет і журналів, методичні посібники, підручники, довідники, словники, енциклопедичні видання.

План самоосвіти містить її основні етапи, терміни початку і кінця, кінцевий результат. Працювати радимо щоденно, без зволікання, не очікуючи натхнення, а зусиллям волі створюючи робочий настрій. Натхнення прийде під час роботи.

Важливим джерелом самоосвіти є постійний аналіз діяльності учнів. Педагог повинен **учитись у дітей**. Повчальним у цьому плані є досвід вчителя-методиста з Одещини В. Радзівілла. Переважно наприкінці навчального року педагог опитує учнів про якість уроків фізичної культури, пропонує їм відповісти на питання, що їм сподобалось і що не сподобалось на заняттях. Анкета викликає великий інтерес у школярів, а педагог враховує поради і пропозиції учнів, які часто не поступаються зауваженням досвідчених методистів. Такий зворотний зв'язок дає змогу коригувати навчальну роботу, сприяє налагодженню довірливих взаємин з учнями, котрі часто продовжуються і після закінчення школи.

Важливою ланкою самоосвіти є вивчення і впровадження **досвіду** інших учителів і вчителів-новаторів. Вивчаючи досвід, не орієнтуйтеся тільки на кращих. У кожного вчителя є “краплини”, котрі можна запозичити.

Аналіз передового досвіду показує, що зазвичай він високо-ефективний лише в окремих ділянках навчально-виховної роботи. Водночас підвищення ефективності фізичного виховання на сучасному етапі вимагає розробки і використання кожним учителем комплексної методики навчання, тренування і виховання, яка включає всі компоненти педагогічної діяльності, необхідні для успішного засвоєння школярами знань, формування рухових навичок, удосконалення фізичних можливостей та виховання почуття відповідальності учнів за свій фізичний стан, їхніх моральних і волевих якостей та мотивації до самовдосконалення.

Важливо також не обмежуватись вивченням досвіду тільки колег за спеціальністю; знахідки вчителів інших предметів також можуть знайти своє втілення у фізичному вихованні. Процес вивчення і засвоєння досвіду педагогами можна представити як його послідовне сприйняття, відтворення, застосування і творче осмислення. Наша сьогоднішня освітня система, на думку фахівців, функціонує на другому рівні засвоєння досвіду, в окремих випадках — між другим і третім. Водночас суть самоосвіти полягає не в тому, щоб відтворити відоме, а в умінні знайти з допомогою мислення відповідний до конкретної ситуації спосіб дії, творчо і самостійно вирішувати педагогічні завдання, які ставить життя.

Уникайте примусового запровадження передових методик — це на добро не вийде. Сила творчої людини не в наслідуванні, копіюванні, а в знаходженні власного підходу до справи. Не можна говорити про творчість, підмінюючи один шаблон іншим. Будь-який досвід, передусім педагогічний, має в собі ознаки, властиві конкретній людині. Виявляються вони в індивідуальних рисах особи вчителя, у його здібностях. Передовий учитель створює **свій стиль викладання** — сплав особистих якостей і обраних залежно від них методів роботи. Новаторів краще сприймати на рівні ідеї. У цьому випадку ви самі повинні розробляти технології навчання і виховання. А якщо будете сприймати новаторів на рівні сучасних тенденцій, то станете автором нових самостійних ідей, які варто перевірити на практиці.

Вирішуючи здійснити педагогічний експеримент, ви повинні **вірити в себе, у своїх учнів**, у педагогічну науку і практику. Головне, ви маєте бути певні, що ваші методи не зашкодять навчанню, вихованню і здоров'ю дітей.

І от ви, сповнені віри, ідете з новою ідеєю в клас, і вам, зазвичай, нічого не вдається. Причин цьому може бути декілька: або думка невдала, або ви ще не вмієте нею користуватись і втілити її, або діти ще не звикли до нового. Тоді слід почекати, і ваша ідея дасть результати. **Нагородою за терпіння буде щастя творчості**, а той, хто хоч раз пережив його, постійно прагнутиме знову пережити цю велику душевну насолоду.

Утвердження нового вимагатиме від вас чимало **мужності**. Нове завжди виростає на ґрунті старого і заперечує його, а отже, у нього завжди будуть противники. Важлива опора для нового — діти. Адже вчительська творчість необхідна для розвитку творчих здібностей учнів. Якщо діти працюють із задоволенням, будьте певні в успіху. Той педагог, котрий багато чекає від учнів, і той, хто чекає мало, одержить те, чого чекав. Не забуваймо, що непідготовлені учні — плід “праці” непідготовленого вчителя, а в процесі навчання і виховання кожного нового покоління стоять такі завдання: 1) повноцінно успадкувати досвід попередніх поколінь; 2) використовувати цей досвід у відповідних галузях життєдіяльності; 3) удосконалювати історичний досвід, збагачувати його і піднімати на вищий рівень досконалості шляхом передбачення принципово нового досвіду; 4) передати соціальний досвід майбутнім поколінням, підготувати їх так, щоби вони чинили ще ефективніше у процесі вирішення зазначених завдань.

То ж бажаємо Вам на цьому нелегкому шляху творчих успіхів і задоволення від своєї професійної діяльності!

Навчальне видання

ШИЯН Богдан Михайлович

ОМЕЛЬЯНЕНКО Інна Олександрівна

**Теорія і методика
фізичного виховання школярів**

У двох частинах

Частина 2

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Ольга Радчук*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Верстка *Ольги Кравчук*
Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 05.10.2012. Формат 60×84/16. Папір друкарський.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 17,67. Умовн. фарбо-відб. 17,67.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.
Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2716-8

9 | 789661 | 027168